

☒	Pro gradu -tutkielma
☐	Lisensiaatintutkielma
☐	Väitöskirja

Oppiaine	Laskentatoimi ja rahoitus	Päivämäärä	16.11.2011
Tekijä(t)	Teemu Kautto	Matrikkelinumero	
		Sivumäärä	70
Otsikko	Toimintolaskentakritiikin analyysi tapaustutkimuksen valossa		
Ohjaaja(t)	Professori Kari Lukka ja KTT Hanna Silvola		

Tiivistelmä

Toimintolaskentamenetelmä on kehitetty 1980-luvun lopun Yhdysvalloissa vastaamaan perinteisten kustannuslaskentamenetelmien heikkouksiin. Julkaisustaan lähtien toimintolaskennasta on kirjoitettu paljon, ja useiden tutkimusten mukaan se on yliverlainen kustannuslaskentamenetelmä, jonka käyttöönotolla organisaatio voi saavuttaa monia hyötyjä. Merkittävimmät tutkimuksissa raportoidut saavutetut hyödyt ovat kustannustietoisuuden parantuminen, suoritekalkyylien tarkentuminen ja asiakaskannattavuuden parempi laskenta. Tästä huolimatta suhteellisen harva organisaatio on ottanut toimintolaskennan käyttöön. Vallitsevaa ilmiötä kutsutaan ABC-paradoksiksi, ja sitä on pyritty selittämään toimintolaskentamallin teoreettisilla heikkouksilla ja empiriassa havaituilla ongelmilla, joista tässä tutkielmassa käytetään nimitystä toimintolaskentakritiikki. Tämän tutkielman tärkeimpänä tavoitteena oli tutkia toimintolaskentakritiikin aiheellisuutta ja siten pyrkiä tuottamaan tietoa ABC-paradoksista.

Tämän tutkielman tutkimusmenetelmänä käytettiin yhden yrityksen aineistoon perustuvaa tapaustutkimusta, jolle oli ominaista erittäin voimakas interventio. Voimakas interventio johtui tutkijan osallistumisesta tutkittavan ilmiön eli toimintolaskennan rakentamiseen ja käyttöönottoon kohdeorganisaatiossa. Tutkielmassa tarkasteltiin toimintolaskentakirjallisuudesta havaittuja kymmentä ongelmaa, joista kolme koski kustannusten kohdistamista, viisi toimintolaskennan käyttöönottoa ja kaksi toimintolaskennan ylläpitoa. Tutkimusaineisto tuki yhtä ongelmaa, kahteen ongelmaan ei aineiston perusteella voitu ottaa kantaa, ja seitsemää muuta ongelmaa ei tehty tutkimus tukenut. Lisäksi havaittiin, että toimintolaskentakritiikki oli heikosti perusteltua ja kritisoinnin avulla pyrittiin nostamaan jonkin toisen kustannuslaskentamenetelmän suosiota.

Tutkimuksesta saatujen tulosten perusteella näyttäisi siltä, että valtaosa toimintolaskentaa kohtaan esitetystä kritiikistä on aiheetonta, tai ainakin ylimitoitettua. Tutkimuksen tuloksia tarkasteltaessa havaitaan, että juuri kohdeorganisaation toimintolaskennan rakentamis- ja käyttöönottovaiheessa tehdyt ratkaisut ovat määränneet saatavien tulosten suunnan. Ilman tavanomaisesta toimintolaskentaprojektista poikkeavia ratkaisuita ei kohdeorganisaatiossakaan olisi todennäköisesti kyetty vähentämään ennalta tunnistettujen ongelmien vaikutuksia.

Asiasanat	toimintolaskenta, toimintolaskennan ongelmat, ABC-paradoksi, tapaustutkimus
Muita tietoja	